

АРХІТЕКТУРНИЙ РИСУНОК У КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Романець Ю., студ. гр. А-242

Науковий керівник – Коншина О.М., старший викладач (кафедра Рисунка, живопису та архітектурної графіки, кафедра Дизайну архітектурного середовища, Одеська державна академія будівництва та архітектури)

Анотація. Рисунок, як одна з найважливіших дисциплін кожної архітектурної школи світу, і по наш час вивчається студентами-архітекторами. Навіть не дивлячись на те, що новітні технології дозволяють швидко і точно побудувати будь-який об'єм, маючи лише плани. Тому зараз, як ніколи постала проблема знецінення архітектурного рисунку, як частини освітнього процесу. Студенти все більше віддають перевагу лише використанню комп'ютерному моделюванню, забуваючи, як, насправді, повинна створюватися архітектура, і які, насправді, етапи повинен пройти весь проект до моменту створення його в програмі. Створення архітектурного рисунку, володіння різними техніками та вміння побудови перспективи є важливими елементами знання, яким повинен користуватися кожен архітектор. Тому що такий важливий етап, як передпроектний аналіз форми, кольору неможливий без ручних ескізів.

В структурі підготовки майбутніх архітекторів одне з найважливіших місць відводиться дисципліні «Рисунок. Живопис. Скульптура». Це пов'язано з тим, що саме рисунок допомагає архітектору в його розвитку об'ємно-просторового та художньо-композиційного мислення. Процес навчання полягає в придбанні студентів-архітекторів навичок зображення лінійно-конструктивного рисунку, побудови перспективи та зображення об'ємної форми. Студент, як майбутній архітектор повинен вміти зображувати свої ідеї та думки щодо свого проекту у формі, що була б зрозуміла замовнику, а також допомагала у розвиненні інших об'ємно-просторових рішень, форми, кольорової гами та ін. При цьому, під час навчання більша увага віддається саме побудові перспективи, що необхідна для зображення інтер'єрів, фасадів, загального об'єму споруди, та технікам виконання архітектурного рисунку (ескізу) [4]. В час розвинених комп'ютерних технологій, постало питання – що краще: комп'ютерна графіка чи рисунок? Треба відзначити безпрецедентні плюси новітніх технологій та програм для візуалізації. Деякі з них дають можливість не тільки зробити повну модель будівлі, споруди чи інтер'єру, але й перетворити їх начебто на ескізи, намальовані олівцем. Також можна помітити, що усі проекти успішних архітекторів зроблені за допомогою програмного забезпечення CAD, BIM, Autodesk та ін. Але треба розуміти, що всі найвидатніші проекти, як XX так і XXI ст., засновані саме на архітектурних ескізах [1].

Процес створення ескізу, як етап пошуку вирішення конструктивно-пластичних, художньо-естетичних, інженерно-технічних завдань, має важливу роль у творчій діяльності архітектора. В історії архітектури є безліч прикладів, коли графічні зарисовки та ескізи, виконані рукою майстра, вважалися творами мистецтва. Наприклад, короточасні начерки Нормана Фостера зберігаються в бібліотеці та експонуються на сучасних архітектурних виставках. За допомогою звичайного олівця, експресивних штрихів, лінії, формується неймовірний, космічний купол Рейхстага або геометрична симфонія форм на фасаді Херст-Тауера. Фостер майстерно володів різноманітними графічними матеріалами та техніками архітектурного ескізування, в якому він бачив один з етапів творчого задуму та його втілення. Практика сучасного архітектурного проектування використовує поряд з демонстраційним матеріалом, завершеного проекту, пошукові ескізи, які відтворюють шляхи формування архітектурного задуму і методи формоутворення. Саме процес створення ескізів, має суттєве значення для формування творчої особистості архітектора. Так, комп'ютер постає лише інструментом в руках архітектора. Для того щоб ним користуватись

потрібно розвивати професійне мислення, та навички створення архітектурного рисунку. Таким чином можна поступово аналізувати загальний задум і створювати нові архітектурні рішення. Крім цього, на відміну від візуалізацій, архітектурний рисунок є авторською роботою, яка є більш цікавою, може передавати авторську ідею та естетику. У подальшій роботі ескізи можуть мінятися, як суттєво так і кардинально. Тому фінальний проект може відрізнятись від початкових пошуків, але все одно ґрунтується на довгому аналізі (рис. 1).

Рис. 1. Приклад перетворення архітектурного ескізу на візуалізацію

Як вже було з'ясовано архітектор має володіти технікою архітектурного рисунку, щоб застосовувати його під час ідейно-концептуального пошуку. Перше, чому повинен навчитися кожен архітектор-початківець задля ясного та адекватного зображення своєї ідеї, це побудова перспективи. А саме прямої лінійної перспективи. На ряду з нею корисними можуть виступати також тональна перспектива, аксонометрія, панорамна перспектива, ширококутна перспектива та інші види. Моделі лінійної перспективи дають основи нарисної геометрії. Використання засобів лінійної перспективи можливе у зображенні окремих об'ємно-просторових структур, де композиційний зв'язок з оточенням носить умовний площинний або панорамний характер, як це часто робиться при оформленні проекту. Лінійна перспектива не враховує особливостей зорового сприйняття людини та спотворює просторові співвідношення, особливо зі збільшенням кута сприйняття.

Характер сприйняття може бути послідовним чи цілісним. При послідовному сприйнятті розглядаються дві моделі. Перша на основі аналізу пейзажного живопису, а також може бути використана у перспективі «з пташиного польоту». Предметом сприйняття, тут є горизонтальна площина, взаємно паралельні лінії, що у глибині простору, утворюють точку сходу вище лінії горизонту. А друга модель послідовного сприйняття будується з урахуванням зображень міського пейзажу з погляду людини. В цьому випадку предметом сприйняття стають вертикалі, тобто фасади будівель та споруд [1].

Окрім можливих видів перспективи, студент повинен знати й види архітектурного рисунку. Володіння такими знаннями дають можливість урізноманітнити подачу архітектурного рисунку (ескізу) та знайти найбільш зручну для себе техніку. Можна виділити **4 основні види рисунка: лінійний; світлотіньовий; тональний; об'ємно-штриховий** [2].

Лінійний рисунок – це вид рисунка, коли просторово-об'ємні показники зображуваного предмета передаються засобами лінії. Простір при цьому ущільнюється (рис. 1). Лінійний рисунок доцільний при вирішенні конструктивного аналізу форми при вирішенні ракурсних завдань, при просторових, натюрмортних, фігурних комбінаціях. Такий прийом часто застосовується у короткочасних начерках з натури.

Світлотіньовим називається рисунок, що передає ступінь освітленості предмета. Поняття «тон» має на увазі ступінь світлоти забарвлення предмета, тоді як «світлотінь» – ступінь освітленості предмета. Світло, відблиск, півтінь, тінь власна, рефлекс, тінь падаюча – складові елементи світлотіньового рисунка (рис. 2).

Тональний рисунок – рисунок, що передає забарвлення предметів за рівнем їх світлоти; фактуру предметів та навколишнє середовище (рис. 3).

Об'ємно-штриховий рисунок передає компоненти тону, вибірково вичленовуючи якість обсягу, тривимірності предмета, концентруючи на них увагу. Виділення обсягу як домінуючої пластичної властивості природи і дає право такому рисунку називатися об'ємним. На відміну від тональних видів рисунка тут відкидається вплив зовнішнього середовища, наголошується на тактильно-дотиковому сприйнятті природи (рис. 4) [2]. Приклади всіх видів, ілюстровані на ескізах англійського архітектора Нормана Фостера [3].

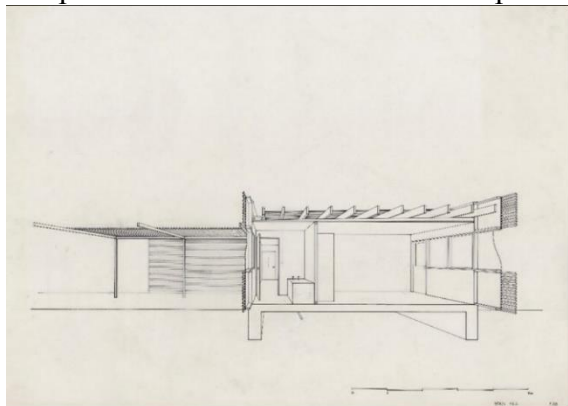

Рис. 1. Дім в Мелтоні, Великобританія

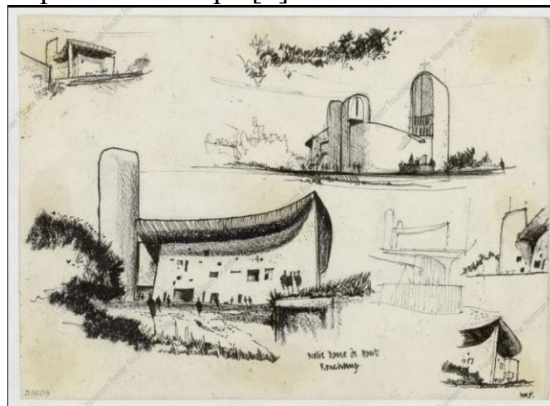

Рис. 2. Notre Dame de Haut. Рончамп, Франція

Рис. 3. Головний пілотний офіс. Кошам,

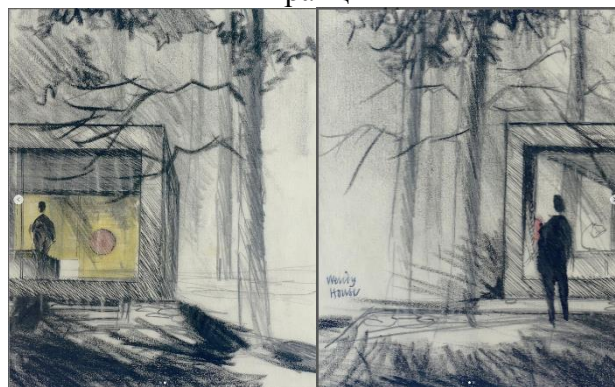

Рис. 4. Pill Creek. Корнволл, Великобританія

Висновки: у педагогіці архітектурної освіти рисунок виступає у двох основних аспектах. По-перше, рисунок – це засіб пізнання та відображення об'єктивності матеріального світу та інструмент вираження архітектурного задуму засобами графічної мови. Це те, що ніколи не можна буде порівняти з комп'ютерним моделюванням та візуалізацією. По-друге, що найважливіше для архітектурної освіти, рисунок – це фактор розвитку професійного творчого мислення архітектора. Без базових знань та навичок архітектор ніколи не зможе в повній мірі аналізувати те чи інше архітектурне рішення та розв'язувати ту чи іншу задачу під час проектування. Можна зробити висновок, що рисунок на базі архітектурної академічної освіти є одним з основних дисциплін (поряд з архітектурним проектуванням, архітектурними конструкціями та інженерними дисциплінами), що допомагають майбутньому архітектору професійно виконувати його обов'язки.

Література:

1. Пластова Н.Е. «Архитектурный рисунок как фактор развития профессионального мышления архитектора». 2019 г.
2. Прокоф'єв Е.И. «Архитектурный рисунок. Инновационные технологии обучения». 2008 г.
3. Норман Фостер. «Foster + Partners Portfolio: 1967-2017». 2019 г.
4. Мамугина В. П. «Рисунок в высшей архитектурной школе». 2014 г.